

PROLOOG

Amsterdam, juli 2005

Het zuchtje wind dat de vitrage doet opbollen, is bij lange na niet voldoende om de warmte uit het huis te verdrijven. Plakkerig zit ik achter mijn bureau en kijk naar de figuren van de schaduwen op de grond. Ik zou verder moeten schrijven, maar ik kan me niet concentreren. Vanuit de woonkamer dringen ruziënde kinderstemmen tot me door, vermengd met het geluid van de televisie. Onwillekeurig glimlach ik. Elke andere moeder zou er gek van worden, maar ik geniet van dit soort herrie. Het doet me beseffen dat we een doodnormaal gezin zijn, en ik een doodnormale vrouw, met kinderen, een lieve man, een auto, een huis in de Randstad, een hypotheek. Soms heb ik veel last van mijn rug, soms minder. Vandaag gaat het. Ik schrijf, als er werk is en als mijn rug het toelaat acteer ik, ik help mee in de winkel van mijn man en doe de boekhouding als ik het echt niet langer uit kan stellen. Ik kook graag en maak mijn eigen kleding. Mijn slaapproblemen vallen mee de laatste tijd en zelfs mijn paniekaanvallen worden minder. Er is niets bijzonders aan mij. Er zijn miljoenen vrouwen zoals ik, met bezigheden die ongetwijfeld stukken spannender zijn dan die van mij. Toch zijn zij niet bezig de laatste hand te leggen aan het optekenen van hun levensverhaal. Ik wel. Ik heb vanochtend het manuscript uitgeprint en ik kijk met ongeloof naar de imposante stapel papier die voor me ligt. Woorden, eindeloos veel woorden, over mij, van mij. Herinneringen, waarvan ik dacht dat ze veilig weggestopt waren in de diepste spelonken van mijn geheugen, waarvan ik gezworen had dat ik er nooit meer in zou

kijken. Waarom, in vredesnaam, zou ik mijn memoires gaan schrijven, terwijl ik net veertig ben?

Er zijn verschillende redenen om het verhaal van mijn leven juist nu te vertellen. Eén ervan is, dat net nu ik dacht in mijn geboorteland veilig te zijn, mijn verleden me heeft ingehaald en me in de rug heeft aangevallen. Door mijn belagers uit de anonimiteit te halen en aan de hand van mijn ervaringen hun handelwijze openbaar te maken, hoop ik hen af te schrikken.

Een tweede reden is, dat ik gemerkt heb dat ik mijn herinneringen wel verdrongen heb, maar nooit helemaal verwerkt. Het opschrijven ervan helpt me alle trauma's een plaats te geven.

Maar de belangrijkste reden is dat zich aan de uiterste rechterzijde van onze westerse samenleving een ontwikkeling voltrekt die, dat is mijn vaste overtuiging, levensgevaarlijk is, maar die vrijwel onopgemerkt blijft. Mij is de twijfelachtige eer te beurt gevallen om er middenin terecht te komen, en daardoor kan ik ervoor waarschuwen.

Centraal in mijn levensverhaal staat een religieuze stroming die *Christian Identity* heet. Bij deze stroming zijn tal van meer of minder gewelddadige kerkgenootschappen en sektes aangesloten. De meeste daarvan in Amerika en Engeland, maar sympathisanten vind je over de hele wereld, van Zuid-Afrika tot Finland. Hoewel ze naar buiten toe niets dan liefde prediken, is hun ideologie gebaseerd op haat, angst, fascistische gedachten en uitlatingen, en een volkomen willekeurig gebruik van bijbelteksten. Wat hen bindt, is de vaste overtuiging dat de wereld aan God de oorlog heeft verklaard en dat alleen zij, de ware Israëlieten, zijn uitverkoren om te strijden in Zijn naam. Gelijke rechten voor zwarten, homo's, vrouwen, het toestaan van abortus en euthanasie, in de ogen van de *Identity*-aanhangers zijn het allemaal tekenen van verval, die met de bijbel in de ene, en een geweer in de andere hand bestreden moeten worden. *Christian Identity* gaat daarmee verder dan christen-fundamentalisme. Waar fundamentalisten nog bereid zijn openlijk de discussie aan te gaan

– de televisie-dominees uit de Verenigde Staten zijn daar een goed voorbeeld van – sluiten de aanhangers van *Christian Identity* zich af van de verderfelijke buitenwereld en bereiden zich, in het geheim, voor op de omverwerping ervan.

Een rechts-radical jihad, is dat niet wat overdreven? Ik hoop het, maar ik ben wat dat betreft niet optimistisch. Toegegeven, er zijn zonder twijfel meer extreme moslims in de wereld dan aanhangers van *Christian Identity*, dus getalsmatig is de dreiging minder groot. Maar ze is desondanks reëel, juist nu de aandacht van de hele wereld gericht is op het moslimfundamentalisme. Rechts-extremisten maken daar gebruik van. Ze zijn niet herkenbaar aan een lange baard of een djellaba, ze kleden zich zoals wij, gedragen zich zoals wij, spreken over gerechtigheid, religie en een betere wereld, in dezelfde taal als wij. Misschien een beetje vreemd, maar op het oog volkomen onschuldig. Maar dat is slechts de buitenkant. In werkelijkheid hebben ze banden met neonazi's, beschikken ze over militaire trainingskampen en zijn veel *Identity*-aanhangers lid van de Ku Klux Klan. Wat nog minder mensen weten, is dat aanhangers van *Christian Identity* bereid zijn om te doden, en al gedood hebben, om hun doel te bereiken. Timothy McVeigh pleegde de aanslag op het overheidsgebouw in Oklahoma onder invloed van de ideeën van *Christian Identity*.

Helaas weet ik waar ik het over heb. Door toedoen van mijn vader kwam ik als negentienjarig meisje terecht in een sekte die in dit boek *Church of the Promised Land* genoemd wordt. De CPL, geleid door mijn ex-schoonvader en gevestigd even buiten een klein plaatsje in Missouri, in de Verenigde Staten, is niet de gewelddadigste, maar ideologisch gezien wel een van de leidende organisaties binnen de *Christian Identity*-beweging. Net als alle andere geloofsgemeenschappen en sektes die van de beweging deel uitmaken, wil ook de *Church of the Promised Land* niets liever dan groeien. Op alle mogelijke manieren proberen ze nieuwe aanhangers te vinden en... te maken! Dat was waar ze mij voor nodig hadden. Baren voor de Heer. Zeven kinde-

ren heb ik de kerk geschonken, en weer afgenomen. Dat ze daarom een beetje boos op me zijn neem ik ze niet kwalijk, maar dat ze nu, negen jaar later, hun pogingen om mij om te brengen en de kinderen weer in hun macht te krijgen nog niet hebben opgegeven, vind ik zelfs voor fanaten zoals zij tamelijk ver gaan.

Daarom heb ik besloten om het afgelegen terrein van de *Church of the Promised Land*, waar buitenstaanders geweerd worden, door middel van dit boek open te stellen voor het publiek. Want ik weet zeker dat wat mij gebeurd is, alle meisjes en vrouwen, nee, ik zeg het verkeerd, alle blánke meisjes en vrouwen, in de westerse wereld kan overkomen. Voor mij is het te laat, maar hopelijk doen andere vrouwen, moeders zowel als dochters, hun voordeel met mijn ervaringen. Dan zijn mijn angst en pijn, en die van mijn kinderen, in elk geval niet voor niets geweest.

Mechelen (B), mei 1984

Mijn mond hing half open, maar het eten kwam zo ver niet, want de vork viel met een klap terug op mijn bord. Ik moet er half debiel hebben uitgezien, zoals ik mijn vader aankeek.

‘Wat wil je dat ik doe?’

‘Je gaat naar Amerika, schatje.’ Hij zei het op een toon alsof hij niet kon begrijpen dat ik daar niet allang van uitgegaan was, of het idee tenminste met gejuich zou ontvangen. Met een geruststellend knikje voegde hij eraan toe: ‘Het zijn echt fantastische mensen, je zult het zien. Ze zijn heel gastvrij. En je bent toch gek op paarden?’

Ik knikte.

‘Nou, ze hebben paarden in overvloed en grond, meer dan je je kunt voorstellen.’ Hij maakte een weids gebaar met zijn armen. ‘Ze zien me aankomen,’ antwoordde ik sceptisch. ‘Hallo, ik ben Anna. Mag ik hier even komen rijden?’

‘Lieverd, dat vinden ze juist fijn. Als ze iets voor een ander kunnen doen... Ze kijken er al naar uit. Vooral hun zoon.’ Hij glimlachte zijn predikersglimlach.

Dus dat was de bedoeling. Ik zat helemaal niet op hun zoon te wachten, maar mijn liefhebbende vader had alles al geregeld. Zoals altijd. Zonder met mij, of met wie dan ook, te overleggen en zonder zich ook maar een seconde af te vragen wat ik wilde.

‘Zijn dat die mensen van die kerk?’ vroeg ik.

‘Abraham Wotherspoon en zijn vrouw, precies. Je hebt naar zijn preken geluisterd, het wordt echt tijd dat je kennis met hem maakt.’

‘En mijn school dan?’ protesteerde ik zwakjes. ‘Na de vakantie ga ik naar de universiteit, pa.’

Ik keek eerst naar hem, toen naar mijn moeder, maar ze ontweek mijn blik. Mijn broer was de enige die nog at. In een razend tempo schraapte zijn vork over zijn bord. Als zeventienjarige heb je veel voedsel nodig.

‘Luister,’ zei mijn vader. ‘Ik zal het goed met je maken. Jij gaat, samen met je broer...’

‘Met hem?’ Ik keek misprijzend naar het bunkerende schepsel tegenover me, dat heel even grijnzend opkeek en ‘Gaaf!’ zei, met volle mond.

‘... samen met je broer,’ herhaalde mijn vader stoïcijns, ‘naar Amerika. Over drie dagen vertrekken jullie, de tickets heb ik al in huis. Je gaat op bezoek bij mijn vrienden daar. Zij lenen je een auto en daarmee mogen jullie drie maanden rondtoeren in de States. Je ziet maar wat je doet, ik betaal alles. Na die drie maanden kom je terug en als je dan nog steeds wilt trouwen met die...’ Hier haperde hij even, alsof hem de naam van mijn vriend niet te binnen wilde schieten, maar ik wist dat het toneelspel was. Hij wist donders goed wie mijn vriendje was. Ik had alleen nooit gedacht dat hij zo ver zou gaan om ons uit elkaar te drijven.

‘Maurice,’ zei ik toonloos. Ik keek naar mijn bord. Meer dan twee happen had ik niet gegeten, maar mijn honger was verdwenen en ik schoof het van me af.

‘Ja, die,’ zei mijn vader. ‘Als je er echt van overtuigd bent dat hij de ware voor je is, dan mag je van mij. Maar ik wil pertinent dat je eerst Abraham en zijn zoon ontmoet. Werkelijk waar, betere mensen zul je niet vinden.’

Waarom ga je zelf niet, dacht ik, maar het kwam geen seconde in me op om het hardop te zeggen. Negentien jaar schrikbewind laat nu eenmaal zijn sporen na. In plaats daarvan begon ik snel te rekenen. Als ik nu vertrok, kon ik net voor het begin van het studiejaar terug zijn. Hij had overal rekening mee gehouden.

‘Mag ik van tafel?’ vroeg ik.

‘Waarom?’

‘Het is dinsdagavond. Ik ga naar de manege.’

‘Goed. Maar je bent om twaalf uur terug.’

‘Ja pa.’

Mijn ogen vulden zich met tranen toen Maurice me met open armen tegemoetkwam in de stalgang. ‘Wat ben je vroeg!’ zei hij enthousiast.

‘Kun je weg?’ vroeg ik.

Hij keek om zich heen en haalde zijn schouders op. ‘Ja.’

‘Kom mee dan.’ Zonder op antwoord te wachten draaide ik me om en liep met grote stappen de stal weer uit naar de parkeerplaats en ik rukte het portier van zijn wagen open. Ik had gemakkelijk mijn eigen stokoude Renault 4 kunnen nemen. Ondanks al zijn gebreken hield ik zielsveel van die auto en ik reed er graag in. Maar als mijn vader kwam controleren en mijn auto stond niet op zijn plaats, dan was het leed niet te overzien. En mijn vader controleerde, o ja. Mijn vader controleerde alles, altijd. Hij beheerste mijn leven. Voor een meisje van negentien was ik ongelofelijk beperkt in mijn bewegingsvrijheid. De manege was mijn enige uitje, één keer in de week, en ook dat had mijn vader liever niet. Meer dan eens werd ik bij thuiskomst aan een kruisverhoor onderworpen: met wie had ik gepraat, was ik in contact geweest met mensen die niet blank waren? Dat was in zijn ogen het ergste wat er kon gebeuren; zijn dochter in het gezelschap van een niet-blanke. Maar er was nog een reden waarom hij al mijn gangen naging. Mijn vader had, als lid van de Afrikaner Weerstand Beweging en goede vriend van Eugene TerreBlanche, in zwarte kringen in Zuid-Afrika zo’n reputatie opgebouwd, dat hij bang was dat men via mij probeerde hem op het spoor te komen. Er was een kleine kans dat hij binnen zou komen om te kijken of ik ook daadwerkelijk op een paard zat, maar die moeite getroostte hij zich gelukkig zelden. Vanavond zou ik dat risico moeten nemen.

‘Vertel maar,’ zei Maurice, toen hij even later naast me zat.

‘Eerst rijden,’ zei ik. ‘Maakt niet uit waarheen, als hij me maar niet vindt.’

Zwijgend startte Maurice de Mercedes stationwagen. Maurice was ouder dan ik en verdiende goed met zijn dierenartspraktijk. Toch was het geld niet wat me zo in hem aantrok. Wel de onafhankelijkheid, de vrijheid en de levenslust die hij uitstraalde en die ik thuis zo miste.

De ruitenwissers veegden trouw de motregen van de voorruit en we reden zo’n tien minuten door de invallende schemering, tot hij een smal pad tussen de weilanden insloeg en stopte bij een rijtje populieren. Ik peuterde een sigaret uit mijn pakje en hield het daarna mijn vriend voor. Hij schudde zijn hoofd en ik gaf mezelf vuur. Ik rookte gretig en toen het smeulende puntje mijn vingers bereikte gooide ik de peuk door het open raampje naar buiten.

‘We kunnen elkaar niet meer zien,’ zei ik.

Maurice haalde diep adem. ‘Dat dacht ik al, dat het zo iets was.’

‘Is dat alles wat je kunt zeggen?’

Hij keek me aan. ‘Wat moet ik meer zeggen?’

‘Je zou kunnen vragen waarom niet, om te beginnen.’

Hij glimlachte. ‘Waarom niet?’

‘Omdat ik over drie dagen naar Amerika ga.’

Ik zag zijn adamsappel op en neer gaan toen hij letterlijk mijn antwoord wegslikte. ‘Ik moet toegeven, je weet me altijd weer te verbazen, An.’

‘Mijn idee is het niet, als je dat maar niet denkt.’ Ik zuchtte diep. ‘Je weet het. Sinds mijn vader terug is uit Amerika, heeft hij het over niks anders dan die geweldige mensen die hij daar ontmoet heeft. En nu moet ik dus kennis met ze gaan maken.’

‘O, dus je blijft maar even.’

‘Ha,’ lachte ik schamper. ‘Drie maanden. Eerst moet ik naar hen toe, en daarna mag ik door Amerika toeren.’

Ik schoof dichterbij hem toe en sloeg mijn armen om hem heen. ‘Hij hoopt dat ik jou in die drie maanden vergeet.’

‘En?’ vroeg hij moeizaam.

Dat er daar een jongen – of een man, ik besepte dat ik niet eens wist hoe oud hij was – hunkerend uitkeek naar mijn komst, hield ik voor me. Wat voor nut had het om Maurice nog meer te kwetsen dan ik overduidelijk nu al gedaan had?

‘Het is pure chantage, natuurlijk. Maar jou vergeet ik nooit,’ zei ik.

‘Waarom ga je dan?’ viel hij uit.

Die vraag stelde ik mijzelf onophoudelijk. Vanaf mijn vroegste jeugd wist ik niet beter dan dat het erg onverstandig was om niet onmiddellijk te doen wat mijn vader zei. Hoe lang zou het nog duren voor ik eindelijk de moed zou vinden om tegen mijn vader in te gaan? Tot hij dood was? Tot ik zeker wist dat mijn moeder of mijn broer niet zou moeten boeten voor mijn fouten? Fouten, in de ogen van mijn vader dan. Ik ging recht op zitten en stak een nieuwe sigaret tussen mijn lippen. Ditmaal pakte Maurice het pakje uit mijn handen en stak er zelf ook een op.

Rook dwarrelde uit zijn mond en neus omhoog, toen hij zei: ‘Verdomme, An. Je bent negentien. Je bent slim, je hebt een eigen zaak...’

‘Had,’ viel ik hem in de rede.

‘Wat bedoel je?’

‘Hij heeft mijn winkel verkocht. Zonder dat ik het wist.’

Mijn vriend keek me verbijsterd aan, hief zijn handen op in een machteloos gebaar en liet ze weer in zijn schoot vallen. ‘Pff. Je bent toch geen kind meer? Alle mannen kijken om als je voorbijloopt, de wereld ligt aan je voeten en hij hoeft maar met zijn vingers te knippen en je rent al voor hem!’ Er was meer berusting dan boosheid in zijn stem. Ik snikte. Maurice had gelijk. Alles wat hij zei was waar, net zo waar als de angst die ik voelde voor mijn vader.

‘Amerika is een mooi land,’ zei ik na een tijdje. ‘En al zal ik er niks van zien, dan nog is drie maanden van huis erg aantrekkelijk.’

Maurice streelde gedachteloos mijn haar. ‘Ik zal je missen.’

‘Ik jou ook. Zo vaak als ik kan, bel ik je.’

‘Dat doe je nu al niet.’

‘Daarvandaan bellen is vast makkelijker dan vanuit huis.’

Maurice keek me niet-begrijpend aan.

‘Ja,’ zei ik cynisch. ‘In Amerika hebben ze vast geen slot op de telefoon!’